

Orhan Pamuk'un kankası!

Edebiyatın İranlı prensesi

İranlı genç yazar Lila Azam Zanganeh, entelektüel çevrelerin yeni gözbebeği, edebiyat dünyasının parlantılı poster kızı. Umberto Eco, Salman Rushdie ve Orhan Pamuk gibi büyük yazarlarla arkadaşlık eden Zanganeh ilk kitabı The Enchanter'ın kazandığı olağanüstü başarı üzerine şimdi bir kısmı İstanbul'da geçen ilk romanını yayınlamaya hazırlanıyor...

Harvard mezunu eleştirmen, yazar Lila Azam Zanganeh, son zamanlarda en sık karşıma çıkan isimlerden. Birkaç yıldır Paris Review, New Yorker, New York Times Book Review gibi en parlantılı edebiyat dergilerine gayet sıkı röportajlar yapıyordu. Hem de Roberto Calasso, Umberto Eco, Jorge Semprún ve Salman Rushdie gibi ulaşılması güç yazarlarla... Röportaj yaptığı edebiyatçılardan biri de Orhan Pamuk'tu. İkisi önce Columbia edebiyat dergisi için konuşmuşlardı. Ardından ekim ayında Brooklyn Müzik Akademisi'ne bağlı Harvey Theater'da seyirci karşısına çıktılar. New York entelijansiyasının hazır bulunduğu gecenin ev sahipliğiniyse bizzat Zanganeh yaptı...

NABOKOV'A AŞIK!

İran'daki İslam Devrimi'nin ardından Paris'e kaçan bir ailenin kızı olan Lila Azam Zanganeh, çıkar çıkmaz olay olan The Enchanter adlı kitabıyla da konuşuluyor. "Nabokov'a göre mutluluk" altbaşlığıyla çıkan kitabın türüne dair söyleyecek fazla şey yok; eleştiri desem eleştiri değil, anı desem anı değil, roman desem hiç değil. Bütün bu türlerin fazlasıyla egzantrik ve tuhaf bir karışımı belki... Paris'te büyüyen ve New York'ta yaşayan İranlı bir genç kadının kendisinin doğduğu yıl ölen büyük Rus yazara duyduğu tutkulu sevginin, hayranlığın hatta neredeyse aşkın hikâyesi de diyebilirim. Bir eleştirmen kitaba UFO'lardan esinlenerek Unidentified Literary Object (tanımlanamayan edebiyat nesnesi) manasında ULO adını takmış.

The Enchanter'dan bu kadar çok söz edilmesinin esas sebebi herhalde hiçbir ilk yapıta nasip olmayacak türden arka kapak yazıları. Salman Rushdie, "Nabokov'un sanatından ilham almış çok güzel ve neşeli bir çalışma" demiş. Orhan Pamuk'sa, "Konunun hak ettiği oyuncu ruhu taşıyor, leziz ve sihirli" diye yazmış. Zanganeh'in kitabı hakkında olumlu bir eleştirinin çıkmadığı gazete, dergi de zaten yok gibi. Okurun ne düşündüğüne gelince, bu kadar övgünün etkisiyle

kitaba ilgi haliyle büyük olmuş. Çıkalı 2 ay olmasına rağmen The Enchanter, ABD ve İngiltere'nin ardından Fransa, Hollanda, İtalya ve İspanya'da da yayımlanmış bile. Sırada Brezilya, Çin ve Rusya baskıları var.

Şahsen kitabı duyar duymaz alanlardanım. Sonuçta Zanganeh gibi, benim de en sevdiğim yazar Nabokov. The Enchanter'ı okurken Nabokov hakkında yeni bir şey öğrenmedim ama doğrusu çok eğlendim. Nabokov'u sık sık rüyasında görmesi, onunla hayali buluşmaları, o buluşmalarda şuradan buradan ama en çok edebiyattan konuşmaları, birbirlerine aşklarını itiraf etmeleri harikaydı. Kitabın bir bölümünde Zanganeh Nabokov'un oğlu Dmitri'yle de buluşuyordu, hem de Como Gölü kıyısında güneş batarken... Ama bu buluşma gerçek, üstelik kibirli Dmitri'yle çok yakın arkadaşlar... Şimdi bana bu kitabı bitirdikten sonra mutluluk hakkında fikirlerimin değişip değişmediğini sorarsanız; cevabım yok. Bunun için galiba eve dönüp sevdiğim Nabokov'ları karıştırmam gerekiyor.

Nabokov okurunun mutlulukla imtihanı

"Bir hayalcinin savurgan mutluluğu", "Hafızanın ışıltılı bir noktasında mutluluk", "Mutluluk patlaması", "Doğal mutluluk, doğal olmayan mutluluk", "Okurun mutlulukla macerası", "Mutluluk parçacıkları" gibi bölüm adları bulunan; fotoğraflar, çizimler, şemalar, tipografik oyunlarla renklendirilmiş kitapta "Mutluluğu yazmak: Pratik bir el kitabı" diye ayrı bir bölüm de yer alıyor. Zanganeh, The Enchanter'ın en başında bir haritaya yer vermiş. Dev bir kelebeği andıran düşsel Nabokov ülkesinin haritası... (Vladimir Nabokov'un edebiyattan da büyük tutkusu kelebekler ve kelebek koleksiyonculuğuydu ya, o yüzden.) Kitabı isterseniz sırayla, yani baştan sona okuyorsunuz, isterseniz haritadaki duraklardan dilediğinizi seçip kafanıza göre takılarak... Duraklardan her biri sizi büyük Rus edebiyatçının mutluluk tariflerinden birine götürüyor. Doğrusunu isterseniz, o edebiyatın en karanlık, alaycı ve keskin ruhlarından biri olan Nabokov'a kişisel gelişimde kanaat önderi muamelesi çekmek bana biraz yakışsız geldi fakat ne yaparsınız, kitabın satması gerekiyordu herhalde! Kitapta bilhassa boş bırakılmış sayfalar da var, okur kendi fikirlerini yazabilsin diye.

Romanı İstanbul'da geçiyor

İran asıllı genç yazar şu sıralar ilk romanı üzerinde çalışıyor. Romanın adı şimdiden belli: The Orlando Diaries. 8'inci yüzyıl Fransası'nda başlayıp 21'inci yüzyılda New York'ta bitiyor. Bu 14 yüzyıllık zaman dilimi içinde genişçe bir bölüm de İstanbul'da, daha doğrusu onun deyişiyle Konstantinopolis'te geçiyor. Kahramanı hem kadın hem erkek olan bir şövalye...